

РЕШЕНИЕ

№ 1087

гр. Бургас, 23.10.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ОКРЪЖЕН СЪД – БУРГАС, I ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ,
в публично заседание на осемнадесети октомври през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Мариана Г. Карастанчева

Членове: Пламена К. Георгиева Върбанова
Тихомир Р. Рачев

при участието на секретаря Ани Р. Цветанова
като разгледа докладваното от Мариана Г. Карастанчева Въззивно
гражданско дело № 20232100501465 по описа за 2023 година

Производството е по чл. 258 и сл. ГПК и е образувано по повод въззивната жалба на процесуалния представител на Прокуратурата на РБългария -ответник по гр.д. № 143 /2023 год. по описа на Поморийския районен съд против решение № 151/06.07.2023 год. ,с което е осъдена Прокуратурата на РБългария да заплати на С. А. от гр.*** сумата 1000 лв. на осн.чл.2 ал. 1 т. 3 ЗОДОВ-представляваща обезщетение за неимуществени вреди от образувано наказателно производство по досъдебно производство № 320 ЗМ-350/2021 г. по описа на РУ-Поморие,ОДМВР-Бургас,за престъпление по чл. 343б ал. 3 НК ,прекратено с постановление на прокурора от 07.01.2022 г., ведно със законната лихва върху сумата ,считано от 07.01.2022 г. до окончателното изплащане ,като я осъдил също да плати сума от 410 лв. –разноски по делото .

Въззивникът изразява недоволство от решението , като счита същото за неправилно и постановено в противоречие с материалния закон ,както и необосновано .

Сочи се на първо място ,че по делото са безспорно установени фактите ,а именно ,че на 16.09.2021 г. ищецът като водач на МПС ,марка

„форд“ ,с рег. № А 4756 МХ ,е спрян за проверка ,при която му е направен тест с техническо средство,отчел употреба на наркотично вещество .В резултат ищецът бил задържан за 24 часа по ЗМВР,дал кръвна проба и проба от урина за химически анализ,съставен му бил АУАН и иззето свидетелството за правоуправление,след което – освободен .По случая е образувано досъдебно производство по описа на РУ-Поморие ,като на 24.11.21 г. е изготвена съдебно-химическа експертиза ,заклучението по която сочи ,че в пробите ,иззети от ищеца не е установено наличие на алкохол и наркотични вещества .С постановление от 07.01.2022 г. на наблюдаващия прокурор наказателството производство е прекратено -поради това ,че деянието не съставлява престъпление .На ищеца не е повдигнато обвинение и дори не е бил разпитван в качеството на свидетел или обвиняем.

Тази фактическа обстановка не се оспорва от страните ,като не се оспорва и че при проверката техническото средство е отчело употреба на метамфетамин,поради което и ищецът е бил задържан за 24 часа.

При тази фактическа обстановка необоснован е изводът на първостепенния съд относно наличие на осъществен деликт по смисъла на чл. 2 ал. 1 т. 3 ЗОДОВ,за който Прокуратурата отговаря ,както и относно размера на претърпените от ищеца неизумествени вреди .На ищеца не е повдигнато обвинение за извършване на престъпление от общ характер /което не се оспорва / ,който юридически факт е елемент от фактическия състав на специалния деликт по чл. 2 ал. 1 т. 3 ЗОДОВ.

Освен това –при образуване на досъдебното производство не е налице неправомерно поведение от страна на разследващите органи ,доколкото към този момент са били налице достатъчно данни за осъществен състав на престъпление почл. 343б ал. 3 НК-положителен тест за наличие на наркотично вещество.Наложената мярка за процесуална принуда е предвидена в чл. 72 ал. 1 т. 1 ЗМВР/включително и отнетото свидетелство за правоуправление ,за което са били налице всички предпоставки /.Доколкото към този момент са били налице данни за наличие на наркотично вещество ,образуваното досъдебно производство е законосъобразно ,а евентуалната неизправност на техническото устройство не може да се вмени във вина на прокуратурата ,доколкото не тя ,а МВР отговаря за изправността на устройството .

Оспорва се и размера на определеното от съда обезщетение ,като се

изтъкват подробни аргументи и се подчертава ,че продължителността на воденото срещу ищеца наказателно производство по никакъв начин не надвишава критериите на чл. 6 ЕКЗПЧОС/в сила за България от 1992 г. /,а от друга страна не са представени никакви доказателства за вида и тежестта на причинените на ищеца болки и страдания ,нито и за твърдяните в исковата молба дискомфорт,негативни преживявания и „опозорен личен и професионален живот“ ,които твърдения ищецът е следвало да докаже при условията на пълно и главно доказване по делото .

Моли се за отмяна на решението и постановяване на ново ,с което исковите претенции да бъдат отхвърлени изцяло.

Въззивната жалба е допустима,подадена от процесуално легитимирано лице против подлежащ на обжалване акт .

Въззимаемият ответник по делото в писмения си отговор по чл. 263 от ГПК оспорва въззивната жалба и счита ,че при постановяване на атакуваното решение не са допуснати визираните нарушения.Счита ,че във всички хипотези на чл. 2 от ЗОДОВ пострадалото лице има право на обезщетение и наличието на претърпени неимуществени вреди следва да се презумира ,което означава ,че събирането на доказателства досежно търпените от ищеца вреди могат да бъдат преценявани единствено в контекста на това какъв размер обезщетение се дължи ,а не дали се дължи.Сочи се кои са правно релевантните обстоятелства от значение за определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди –тежестта на повдигнатото обвинение ;дали е за едно или няколко престъпления ;продължителността на наказателното производство и т.н.Изброяват се и останалите критерии ,които да се преценят при определяне на обезщетението.Подчертава се ,че за неоснователно упражнената принуда срещу уличеното лице,дори когато не е повдегнато обвинение ,а наказателното производство е прекратено поради липса на доказателства ,Пропуратурата също носи отговорност по чл. 2 ал. 1 т. 3 ЗОДОВ.Образуваното наказателно производство е достатъчно условие за осъществяването на правото да се иска обезщетение.

Моли се за потвърждаване на решението.

И двете страни не сочат нови доказателства и обстоятелства по делото.

След преценка на събраните по делото доказателства и като обсъди съображенията на страните ,Бургаският окръжен съд прие за установено

следното :

Предявен е иск с правно основание чл. 2 ал. 1 т. 3 от ЗОДОВ-за осъждане на ответника –Прокуратурата на РБългария ,да заплати на ищеца сума в размер на 8 000 лв. ,представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди от водено срещу него наказателно производство ,ведно със законната лихва върху сумата ,считано от 07.01.2022 г. до окончателното ѝ изплащане .

Безспорно е била изяснена фактическата обстановка ,като въз основа на приложените по делото доказателства първоинстанционният съд е приел за установено ,че на 19.09.2021 г., докато шофирал МПС –лек автомобил „Форд Фокус“с рег. № А 47 56 МХ, ищецът бил спрян за проверка, но при извършения тест за наркотици, техническото средство отчело наличието на наркотично вещество - метанфетамин. На същата дата е било образувано досъдебно производство за престъпление по чл. 343б, ал. 3 от НК. Била издадена заповед за задържане за 24 часа, но бил задържан само за няколко часа. Бил съпроводен до съответното място, където доброволно дал кръвна проба за химичен анализ. Не е бил привлечен като обвиняем и не е била налагана мярка за неотклонение. Но е бил съставен акт за установяване на административно нарушение и временно е иззето свидетелството за управление на МПС до разрешаване на въпроса за отговорността. Химическата експертиза е била изготвена на 24.11.2021 г., като заключението било, че в кръвта на ищеца няма данни за употреба на наркотични вещества и алкохол. С Постановление от 07.01.2022 г.на наблюдаващия прокурор е било прекратено наказателното производство на осн.чл. 243 ал. 1 т. 1 вр.чл. 24 ал. 1 т. 1 от НПК-поради това ,че деянието не представлява престъпление.

Първоинстанционният съд е приел, че Прокуратурата на РБ отговаря по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за неимуществени вреди от образувано наказателно производство, дори когато не е повдигнато обвинение и е присъдил 1000 лв. обезщетение за неимуществени вреди,отчитайки конкретните обстоятелства около случая.

Настоящият състав на въззивния съд споделя изцяло мотивите на районния съд относно отговорността на ответника – Прокуратурата на РБългария в случая ,към които препраща на осн.чл. 272 от ГПК :

В цитираното от първоинстанционния съд реш. № 50084/30.05.2023 г. по

гр.д. № 1961/2022 г. трето г.о. ,ГК на ВКС се дава точен отговор на въпроса за отговорността на Прокуратурата в идентични случаи ,като се сочи :

„ Искът по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ е деликтен иск за вреди от неоснователно упражнена принуда при или по повод на повдигнато обвинение. Образуването на наказателно производство, както и действията по разследване срещу уличено лице са предварителни и подготвителни действия за събиране на доказателства за вината на уличения и за повдигане на обвинение (чл. 215 и чл. 219 НПК). Предварителните действия са свързани с упражняване на държавна принуда и когато са неоснователни - причиняват вреди. По правната си същност искът за вреди от тези действия, дори когато не се е стигнало до повдигане на обвинение, е същият иск по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ, тъй като неоснователно е осъществена принуда във връзка с бъдещо повдигане на обвинение. Разликата в двата случая е в количеството на упражнената принуда, защото не е повдигнато обвинение, но правилото е че който може по голямото, може и по- малкото. Следователно за неоснователно упражнената принуда срещу уличеното лице, дори когато не е повдигнато обвинение, а наказателното производство е прекратено поради липса на доказателства, ПРБ ще носи отговорност по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ. Това е частен случай, който се включва в общата хипотеза на правната норма. Неоснователно упражнената принуда в този случай ще обхваща мерките срещу уличеното лице, за които образуваното наказателно производство е необходимо и достатъчно условие за осъществяването им, например- мерки за процесуална принуда срещу уличеното лице, както и принудителните административни мерки (ПАМ), които са налагат при условията на обвързана компетентност заради образуваното наказателно производство, доколкото административният орган не действа при условията на оперативна самостоятелност, за да прецени дали да наложи ПАМ или не.

Поради изложеното, настоящият състав на ВКС дава следния отговор на поставения въпрос: Прокуратурата на РБ отговаря по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за неимуществените вреди, причинени от наложените принудителни мерки- "задържане за 24 часа" по чл. 72, ал. 1, т. 1 ЗМВР и "временно отнемане на свидетелство за управление на МПС до решаване на въпроса за отговорността" по чл. 171, ал. 1, т. 1, б. "б" ЗДвП, при образувано наказателно производство по чл. 343"б", ал. 3 НК, което е прекратено поради липса на доказателства за извършено престъпление, без да е повдигнато обвинение“.

Затова оплакванията във въззивната жалба относно липсата на елементи от фактическия състав на отговорността на държавата по чл. 2 ал. 1 т. 3 ЗОДОВ в конкретния случай ,са неоснователни ,включително и разсъжденията за липса на неправомерно поведение от страна на разследващите органи към момента на образуването на досъдебното производство и наличието на достатъчно данни за образуването му и за прилагането на съпътстващите мерки за процесуална принуда –каквато се явява мярката по чл. 72 ал. 1 т. 1 ЗМВР и отнетото свидетелство за правоуправление.

Съобразно изложеното по-горе обаче неправилно е определен размерът на присъденото обезщетение за неимуществени вреди. На ищеца не е било повдигнато обвинение ,поради което и не е била взета мярка за неотклонение .Същият не е участвал в никакви процесуални действия ,в сравнително кратък срок е извършена съдебно-химическата /токсикологична / експертиза .Наказателното производство е продължило само около три месеца ,която продължителност в никакъв случай не надвишава критериите на чл. 6 от ЕКЗПЧОС/ в сила за България от 07.09.1992 г./. Събраните по делото доказателства не установяват обстоятелствата в исковата молба, за които ищецът е твърдял да имат за причина на незаконното обвинение и е претендирал обезщетение във висок размер: 1) негативен рефлекс на незаконното наказателно преследване в професионалната реализация на ищеца 2) влошаване на здравословното му състояние, изразено в главоболие, високо кръвно налягане, сърцебиене ,задух,виене на свят, за което ищецът да се е нуждал и от медицински консултации и лечение (липсват доказателства; 3) липсват категорични доказателства, че незаконното наказателно преследване е причинило „сриване на авторитета на ищеца сред обществото „и че е изпаднал в изолация от близки и познати ;4 /не се установява изобщо образуването на досъдебното производство да е станало достояние на трети лица /ако се е срамувал от този факт ,ищецът едва ли би споделил това с близки и познати /;5/не са представени никакви доказателства и за твърденията за необходимост за ползване на автомобила за болен роднина .В крайна сметка не са представени никакви конкретни доказателства за негативни последици в поведенческите реакции и психиката на ищеца .

По въпроса относно определянето по размер на обезщетението за неимуществени вреди и прилагането на обществените критерии за по смисъла на чл. 52 ЗЗД са дадени по задължителен начин указания с ППВС № 4/1968 г. и ТР № 3/22.04.2005 г. на ОСГК на ВКС. В ППВС № 4/1968 г. е посочено, че понятието "справедливост" по смисъла на чл. 52 ЗЗД не е абстрактно, а е свързано с преценката на редица конкретни обективно съществуващи обстоятелства, които трябва да се имат предвид от съда при определяне на размера на обезщетението. Такива обстоятелства са видът, характерът, интензитетът и продължителността на увреждането на ищеца. В трайно установената и безпротиворечива практика на ВКС се приема, че конкретно при определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди при иска по чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ правнорелевантни обстоятелства са: тежестта на повдигнатото обвинение, дали то е за едно или за няколко отделни престъпления и дали ищецът е оправдан по всички обвинения или по част от тях, продължителността на наказателното производство; видът на взетата мярка за неотклонение; съдебното му минало, разгласяването и публичността на обвинението, по какъв начин всичко това се е отразило на ищеца, конкретните негови преживявания, както и цялостното отражение на предприетото срещу него наказателно преследване върху живота му - здравословно състояние, семейство, приятели, професия, обществен отзвук и пр. Обезщетение се присъжда при доказана причинна връзка между незаконното обвинение за извършено престъпление и претърпените вреди, като се определя глобално. В случай, че от повдигнатото обвинение са причинени болки и страдания над обичайните или специфични увреждания с оглед конкретни обстоятелства, те трябва изрично да бъдат посочени в исковата молба, за да могат да станат част от предмета на иска, като тежестта за оказване на вредите и причинната връзка е върху ищцовата страна - в този смисъл са решение от 11.03.2013 г. на ВС, IV гр. отд. по гр. д. № 1107/2012 г., решение от 15.01.2013 г. на ВКС, IV гр. отд. по гр. д. № 1568/2011 г. В практика на ВКС изрично се приема и че при определяне размера на обезщетението, съдът следва не само да обсъди всички установени по делото, релевантни в конкретния случай, обективно съществуващи обстоятелства, но и да отрази в мотивите си своята преценка относно тяхното конкретно значение за определянето на справедливия размер на обезщетението. При определяне паричния еквивалент на неимуществените вреди следва да се

вземат предвид и икономическата обстановка и стандарта на живот в страната, присъдените в аналогични случаи в съдебната практика обезщетения, както и че размерът на обезщетението не следва да бъде източник на обогатяване за пострадалия.

Въззивният съд счита ,че в случая следва да се отчете значението на онези също обективно проявени и установени по делото обстоятелства, които предполагат по- нисък размер на дължимото се на ищеца обезщетение, а именно: възрастта на ищеца /25 г. към началото на наказателното производство/, която предполага по- висока устойчивост към стреса; че в наказателното производство не е взета мярка за неотклонение , която не го е извела от обичайната му семейна и социална среда; че няма данни за публично разгласяване за повдигнатото и поддържано обвинение, че липсват данни за негативни последици във връзка с отношенията на ищеца с близки и познати , както и условията и стандарта на живот в страната ни в периода на незаконното наказателно преследване.

С оглед на това в случая и при съобразяване тежестта на обвинението , приложените мерки на процесуална принуда (няма дори разпит на ищеца в качеството на обвиняем) и разумната продължителност на наказателното производство, следва да се приеме, че за обезщетяването на ищеца са необходими 500 лв. Този размер на обезщетението съответства на характера и степента на търпените болки и страдания, както и на интензитета на упражнената процесуална принуда.

Ето защо и в частта, с която на ищеца е присъдено обезщетение над сумата от 500 лв. до 1000 лв., решението следва да бъде отменено и вместо него да бъде постановено друго, с което за разликата над 500 лв. искът бъде отхвърлен. В частта, с която на ищеца е присъдено обезщетение от 500 лв., ведно със законната лихва от 07.01.2022 г., въззивното решение е правилно и следва да бъде потвърдено.

Воден от изложеното ,Бургаският окръжен съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ решение № 151 от 06.07.2023 г. постановено по гр. д. № 143/2023 г. по описа на Районен съд – Поморие В ЧАСТТА, с която Прокуратурата на Р. Българи е осъдена за заплати на С. Р. А. „ЕГН *****“ от гр.***, съдебен адрес – Бургас, ул. „Васил Априлов“, № 18, ет. 3, оф.6-чрез адв. П.Велков, разликата над 500/петстотин / лв. до 1000 лв., представляваща обезщетение за неимуществени вреди на осн.чл. 2 ал. 1 т. 3 ЗОДОВ, и вместо него ПОСТАНОВЯВА:

ОТХВЪРЛЯ предявения от С. Р. А. „ЕГН *****“ от гр.***, съдебен адрес – Бургас, ул. „Васил Априлов“, № 18, ет. 3, оф.6-чрез адв. П.Велков поритв Прокуратурата на Р. България иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ за разликата над 500 /потстотин / лв. до 1000/хиляда / лв., като неоснователен.

ПОТВЪРЖДАВА решение № 151 от 06.07.2023 г. постановено по гр. д. № 143/2023 г. по описа на Районен съд – Поморие В ЧАСТТА, с която предявеният от С. Р. А. „ЕГН *****“ от гр.***, съдебен адрес – Бургас, ул. „Васил Априлов“, № 18, ет. 3, оф.6-чрез адв. П.Велков иск срещу Прокуратурата на Р. България иск с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3 ЗОДОВ е уважен за сумата от 500 лв., ведно със законната лихва от 07.01.2022 г. до окончателното ѝ изплащане.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____